

Nr 381.

Av herr **Molander**, *angående åtgärder för införande av folkregister m. m.*

Sedan 1925 har riksdagen upprepade gånger behandlat den nuvarande folkbokföringen. Det gällande bokföringssystemets brister, som bottna i osäkerheten hos det nuvarande systemet för registrering av vårt lands befolkning, hava blottats och erkänts. Andra kammaren beslöt för sin del redan 1926, att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning rörande åtgärder i syfte att ernå en effektivare personalbokföring i riket. Då första kammaren icke biträdde andra kammarens i ärendet fattade beslut, förföll skrivelseförslaget. Första kammarens utskott hade inhämtat, att 1924 års uppbördssakkunniga upptagit personalbokföringen till undersökning från de synpunkter de hade att beakta, och syntes det därför utskottet lämpligt att avvakta resultatet av denna utredning, innan en skrivelse i frågan avläts från riksdagens sida.

1928 underställdes folkbokföringsfrågan åter riksdagens prövning. Första kammaren, som först behandlade frågan, beslöt åter att avvakta de uppbördssakkunnigas utredning. Andra kammaren fann icke anledning att frångå sin tidigare intagna ståndpunkt, men beslöt även att avvakta de sakkunnigas förslag. Men då detta givetvis uppgjorts med sikte på i första hand en effektivare skatteuppbörd, torde det — säges det — knappast vara att förvänta, att det kan komma att taga hänsyn till alla de synpunkter, som böra komma till sin rätt vid frågans prövning.

Tillvaron av 1924 års skatteuppbördssakkunniga och deras lämnade meddelanden om omläggning av den civila folkbokföringen har hittills synnerligen menligt inverkat på och förhindrat riksdagen att vidtaga åtgärder för åstadkommande av en rationell organisation av folkbokföringen eller ett modernt folkregister, som nog även torde kunna tillfredsställa ett modernt skatteuppbördsväsendes behov. Motionen vid 1928 års riksdag säger uttryckligen: "De skatteuppbördssakkunniga torde ej heller äga förutsättningar eller möjligheter att bedöma frågan om åtgärder i syfte att öka folkbokföringens effektivitet ur alla de synpunkter, som böra komma till sin rätt vid frågans prövning, varför ett förslag i ämnet från deras sida knappast kan förväntas leda till en tillfredsställande lösning av förevarande spörsmål." Det förslag de skatteuppbördssakkunniga nu förelagt torde knappast jäva motionens uttalande.

Medan Sverige således förhindrats att vidtaga nödiga åtgärder för förbättrande av sin alltmera otillfredsställande folkregistrering, fortgår arbetet för folkregisters införande i främmande land. Norge har härvid varit föregångare, men

har det ännu endast delvis. Trots den goda ledning och det goda utförande Norges folkräkning år 1920 hade beklagar folkräkningsberättelsen frånvaron av ett hela riket omfattande folkregister och betonar dess betydelse för folkräkningen. Danmark är det första land som har ett modernt folkregister lagstadgat. I Danmark, som har folkräkning vart femte år, fanns vid den sista folkräkningen 1925 ett strax förut upprättat folkregister. Det medförde, att folkräkningen oförtövat fick bättre grepp om några tiotusentals personer, som förut helt eller delvis undgått den vanliga folkräkningsorganisationen, och att "man har god grund till att säga att införande av folkregister i den form, vari de finnas i Danmark, icke kan undgå att sätta mycket betydelsefulla spår i befolkningsstatistiken". I Finland äro landets dugliga statistiker ense om det moderna folkregistrets oundvarighet för befolkningsstatistiken.

I England, vars befolkningsstatistik i flera hänseenden hunnit längst i världen närmast tack vare dess utmärkta ledare, har en av de förnämsta bland dem, förutvarande registerchefen Sir Bernhard Mallet, förra året föreslagit reform av landets befolkningsstatistik på grundval av folkregister.

Det är icke endast för befolkningsstatistiken som folkregistret numera är knappast undvarigt. Folkregistret i Danmark exempelvis har redan givit utmärkt stöd på många sätt i förvaltningen, som en av landets mest framstående vetenskapsmän dr Burrau nyss uttalat med tillägget att även i land, där folkregister ännu icke finnes, "Folkregister-saken dog engang maa sejre ved sin egen indre Nødvendighed". I Sverige, där nu frågan om omorganisation av socialförsäkringen, av skatteuppbörden och av väl snart många andra delar av förvaltningen redan är eller kommer att uppföras på dagordningen, torde det vara av synnerlig vikt att åtgärder ofördröjligen vidtagas för införandet av ett folkregister, som kan tillgodose alla förvaltningens uppgifter. Särskilt försäkringsregister, särskilt skatteuppbördsregister med flera torde då bliva överflödiga. Endast ett register bliver nödvändigt. Ett folkregister, som lämnar samhällsförvaltningen behövligen uppgifter om dess förnämsta tillgång eller människan.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t behagade anhålla om allsidig utredning rörande åtgärder för införande av folkregister och därmed i samband stående frågor.

Stockholm den 31 januari 1930.

Helmer Molander.